

Arıcılığın Tarihi

- ✓ Bal arıları yaklaşık 100 milyon yıldır bal yapmaktadır.
- ✓ Arıcılığa ait tarihsel ilk bulgular, İspanya'nın Valencia kentinde yapılan kazılara göre MÖ 7.000 yıllarına dayanmaktadır.
- ✓ MÖ 3.000 yıllarında Mısır'da Nil nehri boyunca göçer arıcılık yapılmaktaydı.
- ✓ 3.200 yıllık Firavun mezarında kurumuş bal bulunmuştur.
- ✓ Anadolu'da 3.000 yıl önce yaşayan kavimlerden Sümerler, balı ilaç olarak kullanmıştır. Tabletlerden öğrenilen ve Sümerlerden zamanımıza ulaşan deyimlerden biri de "bal gibi adam"dır.
- ✓ Avrupa'dan göç edenlerle birlikte bal arıları 1638'de Kuzey Amerika'ya, 1822'de Avustralya'ya ve 1842 yılında Yeni Zelanda'ya götürülmüşlerdir.
- ✓ Eski Türkler ana arıya "beyarı", kaliteli bal yapan arıya "boğa", bal vermeyen arıya "göde", çalışkan arıya "köstengi", deli ve tembel arıya "börenek", erkek arıya "saka arı", iğnesiz büyük arıya "dongulca", yabancı arıya da "ilinti" ismini veriyorlardı.
- ✓ Orta Asya Türkleri bala "arı yağı" diyorlardı. Yine Türkler bal için "arı boku", "arı sütü" ifadelerini kullanıyorlardı. Altay Türkleri bala "pal" demekteydiler. Uygurlar bu değerli gıda maddesine "mur" ismini vermektedirler.
- ✓ Hititler ve Osmanlıda arıcılıkta yaşanan sorunlar ve ekonomik faaliyetler için özel yasalar yapılmıştır.
- ✓ Osmanlılarda arıcılık ekonomik olarak da önem taşımaktaydı; Öşr-i asel (bal vergisi) ve Öşr-i kovan (kovan vergisi) adı altında baldan alınan vergiler dönemin devlet gelirleri arasında sayılmaktadır.
- ✓ Tüm dini metinlerde bal ve arıya yer verilmiştir. İncil, Matta 1:6'da "Yahya'nın devetiyüünden giysisi, belinde deriden kuşağı vardı. Tek yediği, çekirge ve yaban balıydı" diye yazılıdır.
- ✓ Tevrat'ta ise, "Kulak ver, ey İsrail! Söz dinleyin ki, üzerinize iyilik gelsin, atalarınızın Tanrısı Rabbin size verdiği söz uyarınca süt ve bal akan ülkede bol bol çoğalınız." denmektedir.
- ✓ Kuran'da Nahl Süresi 68 ve 69. ayetlerde "Rabbin bal arısına şöyle ilham etti: 'Dağlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan kendine evler edin. Sonra meyvelerin hepsinden ye de Rabbin sana kolaylaştırdığı yollarına gir.' Onların karınlarından çeşitli renklerde bal çıkar. Onda insanlar için şifa vardır. Şüphesiz bunda, düşünen bir toplum için bir ibret vardır" denmektedir.

Arıcılıktaki Önemli Gelişmeler

- ✓ 1568'de ana arının yumurtadan oluştuğu saptanmıştır.
- ✓ 1609'da ana arının dişi olduğu anlaşılmıştır.
- ✓ 1622'de bal arıları Amerika kıtasına götürülmüştür.
- ✓ 1758'de bal arısına "bal taşıyan arı" anlamında *Apis mellifera* denilmiştir. Daha sonra "bal yapan arı" anlamında *Apis mellifica* denilse de ilk adı kullanılmaktadır.
- ✓ 1771'de ana arının havada çiftleştiği belirlenmiştir.
- ✓ 1788'de işçi arıların peteklerde dans ettiği saptanmıştır.
- ✓ 1851'de Langstroth tipi kovan geliştirilmiştir. Bu kovanlar verim artışı yanında arıcılığın ticari bir iş kolu olmasına katkıda bulunmuştur.
- ✓ 1857'de arıcılıkta çok önemli bir malzeme olan temel petek yapımı için kalıplar geliştirildi.
- ✓ 1882'de larva transfer yöntemiyle ana arı yetiştiriciliğine başlandı.
- ✓ 1926'da bal arılarında ilk yapay tohumlama yapıldı.

Arıcılığın Önemi

- ✓ Az sermayeli tarımsal ekonomik faaliyettir.
- ✓ Çiftçiye ana ve/veya ek gelir kaynağı sağlamaktadır.
- ✓ Polinasyon ile bitkisel verimlilikte önemli düzeyde tohum ve meyve verimi başta olmak üzere üretim artışları sağlamaktadır.
- ✓ Polinasyona olan etkileri sonucunda çevresel sürdürülebilirliğe katkı vermektedir.
- ✓ Arı sütü, bal ve polen gibi ürünlerle yüksek besin içerikli gıda üretimi yapılmasına olanak tanımaktadır.
- ✓ Arı zehiri ve propolis başta olmak üzere tüm arı ürünleri, Dünya'da yaygın bir şekilde alternatif tıbbi uygulamalarda kullanılmaktadır.
- ✓ Tarımsal amaçlı olarak kullanılmayan ve ülkemizde bol miktarda bulunan, işlenmeyen tarımsal alanların değerlendirilmesini sağlamaktadır.
- ✓ Hobi ve dinlenme amacıyla yapılabilecek olan tarımsal uğraş kollarından birisidir.
- ✓ Gerek kolay ve kısa zamanda temelini öğrenilmesi, gerekse az sermaye ile işe başlanabilmesi nedenleriyle tarımsal meslek edinme noktasında birinci derecede önemli seçenektir.

Dünya'da Arıcılık

- ✓ Türkiye, Dünya'da arı varlığı bakımından üçüncü, toplam bal verimi bakımından ikinci sıradadır.
- ✓ Dünya'da en çok bal ithal eden ülkeler Almanya, ABD, Japonya, İngiltere, İtalya, İsviçre, Fransa, Avusturya ve diğer Avrupa ülkeleridir.
- ✓ Kanada, arı sayısı bakımından önlerde olmamasına karşın, paket arıcılığın yaygın yapılması nedeniyle koloni başına bal verimi en yüksek ülkelerdendir.
- ✓ Dünyadaki bal arısı kolonilerinin %44'ü Asya, %21'i Avrupa, %20'si Afrika, %14'ü Amerika, %1'i ise Okyanusya kıtasındadır.

Kaynak

Korkmaz, A., 2018. Anlaşılabilir Arıcılık. Ceylan Ofset. Samsun